

Łódź, 25.06.2019 rok

Prof. dr hab. n. med. Dorota Kaleta
Zakład Higieny i Promocji Zdrowia
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

**Recenzja rozprawy doktorskiej na stopień doktora nauk
o zdrowiu mgr Karola Tarkowskiego**

pt.: „Międzywojewódzkie migracje pacjentów hospitalizowanych w Polsce – uwarunkowania, tendencje, skutki”

Promotor:

dr hab. n. o zdr. Prof. SGH Dorota Raczkiewicz

Promotor pomocniczy: dr n. ekon. Agnieszka Kister

Problematyka będąca przedmiotem rozprawy doktorskiej

Mobilność ludności w celu skorzystania z usług medycznych w innym regionie niż miejsce zamieszkania należą do grupy tak zwanych migracji międzyregionalnych. Obecnie zjawisko to jest coraz bardziej powszechne. Migracja pacjentów powoduje redystrybucję środków między oddziałami regionalnymi NFZ. Stało się to tematem opracowań naukowym i zachętą do rozważenia powodów tego stanu rzeczy, mając na uwadze jakość usług,

bezpieczeństwo pacjentów, a jednocześnie skutki związane z potrzebą planowania nakładów na ochronę zdrowia lub migrację personelu medycznego.

Wobec powyższego podjęcie przez Doktoranta tej tematyki badawczej jest uzasadnione nie tylko z punktu widzenia naukowego, ale też poznawczego i aplikacyjnego.

Ocena rozprawy doktorskiej

Maszynopis rozprawy doktorskiej zawiera 93 strony tekstu o wymiarze A4. W strukturze pracy zamieszczono dziewięć części.

Wstęp rozprawy doktorskiej obejmuje 6 stron tekstu, opracowany został na podstawie dostępnego przeglądu aktualnego piśmiennictwa krajowego i obcego. Doktorant omawia w tym rozdziale istotne zagadnienia wprowadzające potencjalnego czytelnika w problematykę rozprawy dot. „migracji pacjentów”. Ponadto Doktorant w tej części w sposób logiczny uzasadnił podjęcie badania.

W rozprawie doktorskiej sformowano cel główny oraz 4 cele szczegółowe. Cel główny zakłada poznanie skali zjawiska, uwarunkowań demograficznych i medycznych oraz kosztów hospitalizacji pacjentów poza województwem zameldowania na terenie całej Polski w latach 2013-2017, a także zbadanie zmian w czasie tego zjawiska, jego uwarunkowań i kosztów.

Pierwszy cel szczegółowy dotyczy poznania zakresów i wartości świadczeń migracyjnych pacjentów Lubelskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ w stosunku do innych województw w zakresie leczenia szpitalnego w ramach umów „oddziały szpitalne”. Drugi zakłada poznanie zakresów i wartości świadczeń migracyjnych pacjentów Lubelskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ do innych województw w zakresie leczenia szpitalnego w ramach programów zdrowotnych i terapeutycznych, chemioterapii, radioterapii i świadczeń wysokospecjalistycznych. Trzeci cel szczegółowy dotyczy natomiast oceny liczby pacjentów hospitalizowanych w innych województwach na terenie całej Polski poza województwami

zamieszkania, a także uwarunkowań demograficznych i medycznych oraz kosztów takich hospitalizacji. Ostatni cel zakłada ocenę zmian w czasie liczby i kosztów hospitalizacji pacjentów poza województwem zameldowania na terenie całej Polski w latach 2013-2017, jak również uwarunkowań demograficznych i medycznych tego zjawiska. Cele sformułowane są poprawnie, a ich wybór jest uzasadniony z punktu widzenia poznawczego, a także praktycznego.

Kolejny rozdział recenzowanej pracy to kopie opublikowanych prac. Rozprawa doktorska Pana mgr Karola Tarkowskiego składa się z cyklu 4 oryginalnych publikacji naukowych w tym dwie z nich ukazały się w anglojęzycznych, recenzowanych czasopismach, a dwie w recenzowanych czasopismach publikowanych w języku polskim. Prace publikowane były w latach 2017-2019 r. Prace są spójne tematycznie i odpowiadają celom badawczym postawionym przez Doktoranta. Wskaźnik IF artykułów wchodzących w skład rozprawy doktorskiej wynosi 1,116, a punktacja MNiSW dla cyklu to 65 punktów. We wszystkich publikacjach Doktorant jest pierwszym autorem, a udokumentowany wkład w przygotowanie prac wynosi od 70% do 90%. Świadczy to o wiodącej roli Doktoranta w procesie badawczym zarówno w zakresie analizy danych, interpretacji wyników, wyszukiwania piśmiennictwa, jak i przygotowania publikacji.

Prace stanowiące treść rozprawy doktorskiej:

Publikacja 1

Karol Tarkowski, Iwona Bojar, Magdalena Matusiak, Agnieszka Kister, Migracje pacjentów z Lubelskiego OW NFZ w zakresie leczenia szpitalnego – oddziały szpitalne. Przedsiębiorczość i zarządzanie 2018, Wydawnictwo SAN, ISSN 2543-8190, Tom XIX, Zeszyt 12, Część I, ss. 161-173,

Publikacja 2

Dorota Raczkiewicz, Karol Tarkowski, Małgorzata Widawska, Iwona Bojar, Migracje pacjentów z Lubelskiego OW NFZ w zakresie leczenia szpitalnego – programy zdrowotne i terapeutyczne, chemioterapia, radioterapia i świadczenia wyskospecjalistyczne, Przedsiębiorczość i zarządzanie 2018, Wydawnictwo SAN, ISSN 2543-8190, Tom XIX, Zeszyt 12, Część I, ss. 149-160,

Publikacja 3

Karol Tarkowski, Agnieszka Kister, Iwona Bojar, Dorota Raczkiewicz, Interregional migration of patients hospitalized in Poland in 2017, European Journal of Medical Technologies 2019; 1(22): 1-15.

Publikacja 4

Karol Tarkowski, Iwona Bojar, Agnieszka Kister, Dorota Raczkiewicz, Changes in interregional migration of patients hospitalized in Poland – 2013-2017, Annals of Agricultural and Environmental Medicine, doi: 10.26444/aaem/105389

Następnie w rozprawie wyodrębniono rozdział “podsumowanie i wnioski”.

W podsumowaniu Doktorant podkreśla, iż „*wykonane badania systematyzują wiedzę w zakresie migracji pacjentów hospitalizowanych w Polsce w latach 2013-2017. Wynika z nich, że zwiększa się z roku na rok liczba pacjentów hospitalizowanych poza województwem zameldowania oraz koszty tych hospitalizacji. Województwa bardzo różnią się pod względem napływu pacjentów i kosztów ich hospitalizacji, co wynika z niedostatecznej podaży części usług w wybranych województwach. Zbyt mała dostępność do niektórych świadczeń wynika z lokalnych zasobów rzeczowych i kadrowych. Ma to szczególnie znaczenie w leczeniu chorób występujących rzadko lub wymagających specjalnych umiejętności lub oprzyrządowania (np. transplantologia). Zbyt mała dostępność do świadczeń w postaci długiego czasu oczekiwania*

w kolejkach wynika z niedoborów finansowych w niektórych województwach (np. w lubuskim i pomorskim), przez co następuje migracja do wybranych regionów (np. Mazowsza).”.

Przeprowadzona analiza danych pozwoliła Doktorantowi na sformułowanie sześciu wniosków:

1) Liczba pacjentów hospitalizowanych poza województwem zameldowania oraz koszty ich hospitalizacji rosły z roku na rok w analizowanych latach.

2) Największa liczba pacjentów hospitalizowanych poza województwem zameldowania była odnotowywana w województwie mazowieckim, po dwukrotnie mniej – w śląskim, wielkopolskim i małopolskim. Duża część hospitalizacji migracyjnych była między sąsiednimi województwami, ale też napływały one do głównych ośrodków.

3) Kobiety stanowiły ponad połowę hospitalizacji migracyjnych w poszczególnych województwach i w Polsce.

4) Pod względem wieku pacjentów hospitalizowanych poza województwem zameldowania w latach 2013-2017, dominowali 60-latkowie i ich udział w kolejnych latach zwiększał się, a udziały pozostałych grup wiekowych pozostawały na niezmiennym poziomie lub zmniejszały się.

5) Najwięcej i coraz więcej z roku na rok hospitalizacji poza województwem zameldowania było z powodu nowotworów i chorób układu krążenia, a największe koszty wystąpiły w oddziałach ortopedii i traumatologii narządu ruchu oraz kardiologii.

6) Przeprowadzone badania migracji pacjentów hospitalizowanych i zmian w poszczególnych regionach mogą zostać wykorzystane do tworzenia wojewódzkich priorytetów w ochronie zdrowia, a także do wskazania potrzeb inwestycyjnych i kadrowych wynikających z niedostatków terytorialnych podaży usług zdrowotnych, a przez to mogą być pomocne w kształtowaniu polityki zdrowotnej naszego kraju.

Wnioski zostały wyciągnięte poprawnie i są poparte wynikami przeprowadzonych analiz.

Pod względem formalnym praca nie budzi zastrzeżeń i została napisana poprawnym językiem odpowiadającym standardom rozpraw doktorskich. Zawarte w pracy streszczenia (w języku polskim i angielskim) odpowiadają zawartości rozprawy.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Karola Tarkowskiego pt.: „Międzywojewódzkie migracje pacjentów hospitalizowanych w Polsce – uwarunkowania, tendencje, skutki” oraz cykl publikacji naukowych, stanowią samodzielnie, oryginalne opracowanie będące uzupełnieniem istniejących badań. Na podkreślenie zasługują również praktyczne walory przeprowadzonego badania. Praca jest dowodem obszernej wiedzy teoretycznej Doktoranta, a także umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Praca została poprawnie wykonana. Na podkreślenie zasługuje też fakt, iż były to badania bardzo pracochłonne w zakresie przeprowadzonej analizy.

Uwagi recenzenta:

Zarzut jaki można postawić to to, że praca mogłaby być bardziej przejrzysta tzn. wprawdzie zawiera wszelkie informacje dotyczące np. metodologii badania jednak należy ich szukać albo w streszczeniach albo w poszczególnych artykułach wchodzących w skład cyklu. Tymczasem wyodrębnienie rozdziału pt.: „Materiał i metody” w mojej opinii bardzo poprawiłoby odbiór pracy. Ta sama uwaga odnosi się do dyskusji uzyskanych wyników czy przedstawienia słabych i mocnych stron badania.

Niniejsze uwagi nie mają jednak charakteru zasadniczego, a odnoszą się do strony technicznej pracy.

Wniosek końcowy:

Stwierdzam, iż rozprawa doktorska mgr Karola Tarkowskiego oraz odpowiadający jej cykl publikacji naukowych stanowi samodzielne, oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i dowodzi umiejętności prowadzenia pracy naukowej.

Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z póź. zm.).

Dlatego zwracam się do Wysokiej Rady Wydziału Nauki o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie mgr Karola Tarkowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dorota Kaleta

prof. dr hab. n. med.
Dorota Kaleta